

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เพื่อนำเสนอรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะ สำหรับกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพของศูนย์วิทยบริการทั่วไป
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของห้องสมุดประชาชน และหน่วยสื่อในห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะ สำหรับกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. สภาพของสำนัก/สถาบันวิทยบริการทั่วไป มีปัจจัยร่วมที่สำคัญอะไรบ้าง
2. สภาพปัญหา และความต้องการของหน่วยโสตทัศนูปกรณ์ของห้องสมุดประชาชน และหน่วยสื่อในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
3. รูปแบบของศูนย์วิทยบริการสาธารณะที่เหมาะสมเป็นอย่างไร ในด้านของ โครงสร้างองค์กร การจัดวางผัง ประเภทสื่อ บริการ กิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ศูนย์วิทยบริการสาธารณะเป็นแหล่งรวมของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อไม่ตีพิมพ์ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสื่อไม่ตีพิมพ์เท่านั้น
2. รูปแบบของศูนย์วิทยบริการสาธารณะ มีประเภทสื่อไม่ตีพิมพ์ การจัดองค์กร การวางผัง บริการ และกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในห้องสมุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพศูนย์วิทยบริการทั่วไปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ

พบว่า มีผู้ให้คำนิยามหลายท่านด้วยกันที่เห็นสอดคล้อง คือ สุเวช ฌ หนองคาย (2516) มานิตา ศรีสาคร (2525) วัฒนาพร เชื้อนสุวรรณ (2530) นัยนา นุราภิรักษ์ (2538) Swanson (1972) Miller (1972) Edwards (1990) ความหมายดังนี้ เป็นแหล่งรวมของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เป็นสถานที่ที่มีการวางแผนอย่างดีสำหรับเก็บสื่อต่างๆ พัฒนา และผลิตสื่อ รวมถึงการประเมิน-คุณค่าสื่อ เพื่อให้บริการ ส่งเสริมด้านการศึกษา แก่บุคคลทั่วไป หรือเฉพาะกลุ่ม

นักการศึกษาหลายท่าน อาทิ Burlingame, Fields, Schulzetenberg (1978) Dale (1953) Association of College and Research Libraries (1985) Cabeceiras (1991) สุพัฒน์ สองแสงจันทร์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่าศูนย์วิทยบริการควรมีสื่อประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไมติพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (บทที่ 2 หน้า 36-40)

นอกจากนี้แล้วสุนันท์ ปีธมาคม (2523) และ Schmid (1980) กล่าวไว้ว่ารูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการนั้น มี 3 รูปแบบคือแบบศูนย์รวม ศูนย์แบบกระจาย และศูนย์แบบผสม (บทที่ 2 หน้า 25) สำเนา วราภรณ์ (2521) กล่าวว่าศูนย์สื่อแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์วัสดุการศึกษา และศูนย์สหการสื่อการศึกษา (บทที่ 2 หน้า 25-26)

ต่างประเทศได้กล่าวถึงห้องสมุดประชาชนที่ปรับปรุงสื่อภายในห้องสมุดไปแล้วเช่น California State Long Beach New Media Center in North Campus Library มีสื่อประเภท มัลติมีเดีย อินเทอร์เน็ต สืบค้นข้อมูลจากซีดีรอม ฝึกอบรม และพัฒนาการออกแบบสื่อการสอน (Orosco, 1996) เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงที่ห้องสมุดประชาชน Dekalb ที่ให้บริการห้องประชุม สื่อสำหรับคนพิการ บริการการสอนอ่าน บริการอินเทอร์เน็ต (บทที่ 2 หน้า 27)

2. สภาพ ปัญหา และความต้องการของห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร

โดยใช้แบบสัมภาษณ์บรรณรักษ์จำนวน 13 คน ได้ผลดังนี้ สภาพหน่วยสื่อโสตทัศนฯ ในห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยทั่วไปมีสื่อประเภทโทรทัศน์ วีดิทัศน์ ลูกโลก แผนที่

ที่ ห้องสมุดเสียง ซึ่งประกอบด้วยที่ศึกษารายบุคคล เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียงและหูฟัง หนังสือประกอบเทปบันทึกเสียง การจัดองค์กรจะได้รับคำสั่งจากส่วนกลาง จำนวนบุคลากรเป็นบรรณรักษ์ในห้องสมุด 1 คน เจ้าหน้าที่ 1-3 คน นักการ 1 คน บรรณรักษ์จะทำหน้าที่บริหารงานอาคาร บุคลากร จัดวางนโยบาย จัดทำสถิติและรายงานการเงิน และผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ด้านการบริการ การค้นข้อมูล การยืม-คืน นักการทำหน้าที่ดูแลความสะอาดเรียบร้อยในบริเวณห้องสมุดประชาชน การจัดวางผังเน้นความสะดวกสะดวกสบาย เป็นระเบียบและประโยชน์ใช้สอย การจัดวางผังโดยส่วนกลางจะคล้ายคลึงกันในแต่ละห้องสมุด การบริการให้บริการยืม-คืนสื่อโสตทัศนภายในห้องสมุด กิจกรรมที่จัดในปัจจุบันเป็นกิจกรรมด้านส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนมีการให้ใช้สถานที่ศึกษา การใช้ห้องสมุดแก่โรงเรียนในเขตใกล้เคียง บางแห่งใช้เป็นที่บางแห่งประสบปัญหาการให้บริการเพราะไม่สามารถเปิดให้บริการได้เนื่องจากสื่อชำรุด และการดำเนินการแก้ไขของทางราชการมีความล่าช้ามาก บรรณรักษ์มีความต้องการที่จะมีคอมพิวเตอร์สำหรับช่วยงานเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด สื่อในปัจจุบันมีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับผู้ให้บริการ ประชุมของชุมชนหรือหมู่บ้านใกล้เคียง (บทที่ 4 หน้า 85-92)

3. รูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะ สำหรับกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยได้ศึกษารูปแบบศูนย์วิทยบริการสาธารณะจากเอกสาร และงานวิจัยรูปแบบศูนย์วิทยบริการสาธารณะจากแบบสอบถาม และแบบประเมิน เห็นว่ารูปแบบศูนย์วิทยบริการสาธารณะ สำหรับกรุงเทพมหานคร ควรมียุทธศาสตร์ดังนี้

การจัดโครงสร้างองค์กร

ควรจัดเป็น 3 กลุ่มงานดังนี้ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ
งานบริหาร

1. หน่วยงานกำหนดนโยบาย และวางแผน
2. หน่วยงานบริหารบุคลากร
3. หน่วยงานจัดทำสถิติ และรายงาน
4. หน่วยงานธุรการ การพิมพ์
5. หน่วยงานสถานที่ และพัสดุ
6. หน่วยงานประเมินผลงาน

7. หน่วยงานการเงิน
8. หน่วยงานป้องกัน และรักษาความปลอดภัย
9. หน่วยงานวิจัย และพัฒนา

งานเทคนิค

1. หน่วยงานจัดหาสื่อ
2. หน่วยงานเตรียมสื่อ
3. หน่วยงานบำรุงรักษาสื่อ
4. หน่วยงานวิเคราะห์ผลรายการ เพื่อจัดทำฐานข้อมูล

งานบริการ

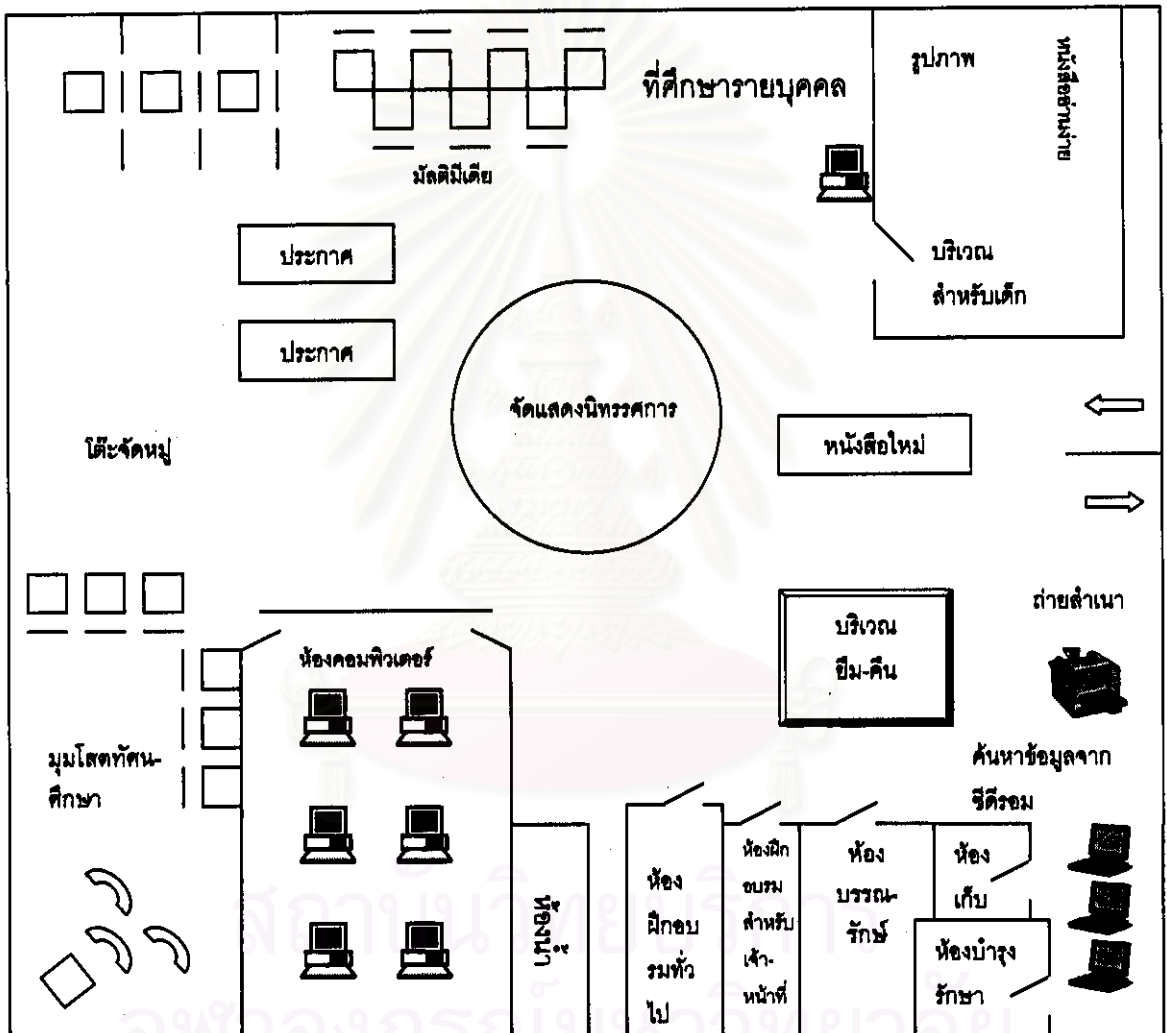
1. หน่วยงานบริการยืม คินภายในศูนย์วิทยบริการสาธารณะ
2. หน่วยงานบริการยืม คินระหว่างศูนย์วิทยบริการสาธารณะ
3. หน่วยงานบริการแนะนำการใช้ศูนย์วิทยบริการสาธารณะ
4. หน่วยงานบริการจัดนิทรรศการ
5. หน่วยงานบริการจัดกิจกรรม
6. หน่วยงานบริการชุมชน
7. หน่วยงานบริการสำเนาสื่อ
8. หน่วยงานบริการพัฒนา และปรับปรุงสื่อ

การจัดวางผัง

1. พื้นที่สำหรับยืม-คืน ตรวจเช็ค
2. พื้นที่สำหรับเก็บสื่อ ซ่อมบำรุง
3. พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อ
4. พื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการ
5. พื้นที่สำหรับศึกษาซีดีรอม
6. พื้นที่สำหรับศึกษามัลติมีเดีย
7. พื้นที่ให้บริการสื่อสำหรับเด็ก
8. พื้นที่สำหรับบริการสื่อโสตทัศนศึกษา

9. พื้นที่บริการสำเนาสื่อ
10. พื้นที่สำหรับฝึกอบรม
11. ห้องคอมพิวเตอร์

แผนภาพที่ 8 การจัดวางผังศูนย์วิทยบริการสาธารณะของการวิจัย

การจัดประเภทสื่อ

ควรจัดให้มีทั้งประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโมดิฟิคม์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ด้วย

1. สื่อประเภทซีดีรอม และมัลติมีเดีย
2. สื่อประเภทไมโครคอมพิวเตอร์
3. อินเทอร์เน็ต
4. สื่อกราฟฟิก รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ โทรทัศน์
5. หนังสือประกอบเทปบันทึกเสียง
6. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
7. สื่อสำหรับการฝึกอบรม อาทิ Computer Based Training หรือ Video Based Training
8. สื่อสำหรับคนพิการ

การจัดบริการ

1. บริการค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
2. บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
3. บริการค้นหาข้อมูลในซีดีรอม
4. บริการยืม คืนภายใน และระหว่างศูนย์วิทยบริการสาธารณะ
5. บริการสื่อโสตทัศนศึกษา
6. บริการสื่อสำหรับคนพิการ
7. บริการสืบค้นข้อมูลด้านการวิจัย
8. บริการฝึกอบรมด้านต่างๆ
9. บริการเผยแพร่สื่อที่ทันสมัย
10. เวลาที่เปิดให้บริการควรเป็นเวลา 8.00 – 18.00 น.
11. ควรเปิดบริการทางอินเทอร์เน็ตเพื่อสามารถให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

การจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมมุมความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน เช่น ความรู้เรื่อง ยาเสพติด ความรู้เรื่องเหตุการณ์ของ

เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

3. จัดอบรมสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ที่ทันสมัย
4. จัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษา
5. จัดประชาสัมพันธ์ศูนย์วิทยบริการสาธารณะ
6. จัดประชาสัมพันธ์สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่าสื่อการศึกษาที่ได้รับความนิยม คือ สื่อประเภทซีดีรอม สื่อประเภทมัลติมีเดีย สื่อประเภทไมโครคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อกราฟฟิก รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ สไลด์ ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ โทรทัศน์ หนังสือประกอบเทปบันทึกเสียง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อสำหรับการฝึกอบรม และสื่อสำหรับคนพิการ จึงควรจัดหาสื่อต่างๆ มาให้บริการแก่ผู้ใช้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้มากที่สุด

2. จากวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานด้านบุคลากรค่อนข้างดำเนินงานด้วยความยากลำบาก เพราะขาดงบประมาณที่จะเพิ่มจำนวนบุคลากร จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ ด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. รูปแบบศูนย์วิทยบริการสาธารณะจากการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบที่น่าเสนอสำหรับกรุงเทพมหานคร หากจะจัดขึ้นสถานที่อื่นๆ ควรวิจัยรูปแบบศูนย์วิทยบริการสาธารณะตามท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองได้ตามความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้

2. จากการวิจัยรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานครนั้น พบว่าขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านต่างๆ จึงควรวิจัยกระบวนการการวางแผนจัดงบประมาณ

3. จากการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้บริหารศูนย์และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้านการประชาสัมพันธ์ศูนย์มีความสำคัญมาก จึงควรวิจัยเพื่อสำรวจด้านวิธีการประชาสัมพันธ์ และกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ใช้บริการ มาใช้บริการสื่อศูนย์วิทยบริการสาธารณะให้มากขึ้น